

втілюються в конкретний продукт через матеріальне виробництво. Іншими словами, знання отримує своє вираження через специфічну форму – наукову інформацію, але як товар ця інформація може виступати на ринку не сама по собі, а будучи втіленою в конкретну форму – інноваційну послугу (оригінальний матеріальний предмет або послугу), яка надає знання-товару різні якості [2]. Поняття «інноваційна послуга» більш прийнятно для позначення товару на ринку інноваційних послуг, ніж поняття «інновація», оскільки воно найбільш точно характеризує особливість присвоєння товару на даному ринку, а звідси впливає назва ринку – ринок інноваційних послуг, а не ринок інновацій.

Ринок інноваційних послуг диктує його учасникам жорсткі умови конкуренції [4]. У цьому виявляється принципова відмінність ринку інноваційних послуг від всіх інших видів ринку, де успіх першого власника нового товару відрізняється від всіх інших продавців, що вийшли на ринок з аналогічним товаром, лише розмірами обсягу продажів і прибутку. Інша принципова відмінність ринку інноваційних послуг полягає в тому, що поява конкурента на звичайному товарному ринку призводить до усереднення ціни на нову продукцію, тоді як поява конкурента на ринку інноваційних послуг сприяє розробці іншої інновації. Розвиток ринку інноваційних послуг на сучасному етапі характеризується прагненням до науково-технічного співробітництва між економічними конкурентами. Це пов'язано, перш за все, з подорожчанням та ускладненням робіт над великими науковими проектами та має на меті розділення витрат і зменшення ризику. Рівень і динаміка процесів монополізації та конкуренції являються однією з найважливіших характеристик будь-якого ринку. Виходячи з цього, можна відзначити ще одну специфічну особливість ринку інноваційних послуг – своєрідність механізму ринкових відносин між економічними суб'єктами даного ринку, який проявляється, насамперед, у високій ролі монополістичної обумовленості в процесі ринкового товарообміну, а також у визначальному впливі олігопольних структур на процес ціноутворення на ринку інноваційних послуг.

На етапі втілення науково-технічного знання в конкретний оригінальний продукт і подальшої його реалізації ринок інноваційних послуг набуває характеристик монопольного ринку – це ще одна особливість даного ринку. Це пов'язано, перш за все, зі збільшенням числа конкуруючих між собою виробників інноваційного продукту, що в свою чергу, розширює можливість продавця впливати на ціну товару. Однак, цей вплив все ж обмежується системою авторських прав і патентів, що дозволяє конкурувати з фірмою-монополістом і створює ефект природної монополії на ринку інноваційних послуг. Безумовно в процес конкурентної боротьби на ринку інноваційних послуг втручається і держава, що регулює даний ринок в більшості розвинених країн через антимонопольне законодавство, яке часто не відповідає інтересам ринку інноваційних послуг внаслідок специфіки цього ринку. Отже, конкуренцію на ринку інноваційних послуг забезпечують взаємодія інтересів окремих великих компаній і конкурентний тиск невеликих фірм, скореговані державним регулюванням.

Література: 1. Власюк Ю. А. Особенности инновационной деятельности сервисных организаций / Ю. А. Власюк. – Режим доступа: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2011_1_98_102_0.pdf. 2. Покровская Л. Л. Реализация инноваций как фактор развития сферы услуг [Электронный ресурс] / Л. Л. Покровская. – Режим доступа: <http://teoria-practica.ru/-9-2012/economics/pokrovskaya.pdf>. 3. Проблемы организации инновационной деятельности в сфере услуг [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.m-economy.ru>. 4. Руцик Ю. О. Инновации в сфере транспортных услуг [Электронный ресурс] / Ю.О. Руцик. – Режим доступа: <http://lib.usue.ru/resource/free/12/s410.pdf>. 5. Тлехурай-Берзегова Л. Т. Особенности инновационных процессов в современной сфере услуг [Электронный ресурс] / Л. Т. Тлехурай-Берзегова. – Режим доступа: http://www.vestnik.adygnet.ru/files/2011.3/1311/tlekhuray-berzegova2011_3.pdf.

*Махінько Р.Г.,
аспірант Національного університета ДПС України,
м. Ірпінь, Україна*

ПІДХОДИ ДО ВИБОРУ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Методологія – (гр. *methodos* – спосіб, метод і *logos* – наука) – вчення про правила мислення при створенні теорії науки. Питання методології досить складне, оскільки саме це

поняття тлумачиться по-різному. Багато зарубіжних наукових шкіл не розмежують методологію і методи дослідження [4].

Специфічною формою прояву методології кожної науки є їх функції. В економічній теорії виділяють пізнавальну, світоглядну (ідеологічну), методологічну та практичну функції. Функції методології: визначають способи здобуття наукових знань, які відображають динамічні процеси та явища; направляють, передбачають особливий шлях, на якому досягається певна науково-дослідницька мета; забезпечують всебічність отримання інформації щодо процесу чи явища, що вивчається; допомагають введенню нової інформації до фонду теорії науки; забезпечують уточнення, збагачення, систематизацію термінів і понять у науці; створюють систему наукової інформації, яка базується на об'єктивних фактах, і логіко-аналітичний інструмент наукового пізнання. Доведення результатів наукового аналізу до висновків, які відповідають зазначеним вимогам, є підтвердженням наповненості змістом економічної науки. Так, пізнавальна функція передбачає побудову логічної системи понять і категорій, виявлення зв'язків, установлення відповідних законів, що з інституціональних позицій відображають функціонування та розвиток економічної системи. В нашому дослідженні цьому завданні приділяється основна увага.

Ці ознаки поняття "методологія", що визначають її функції в науці, дають змогу зробити такий висновок: методологія – це концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси та явища. Побудова моделі інноваційного розвитку економічних систем передбачає «системне дослідження минулого, моніторинг сучасної ситуації та прогнозування майбутнього» [2, с. 59]. Науковий метод (від грецького *methodis* – шлях, спосіб, підхід) характеризує структуру, процедуру, особливості організації та проведення тієї чи іншої наукової діяльності й одержання її результатів. Кожен з видів наукової пізнавальної діяльності відповідно до свого предмета має певну систему підходів, прийомів теоретичного пізнання, тобто власну методологію (від грецького *logos* – учення, закон). Наукова методологія – це вчення про шляхи, способи, підходи наукового пізнання. Вона визначає способи, за допомогою яких досліджується об'єктивна реальність відтворюється вченим, дослідником у науковій теорії.

«Сучасна українська енциклопедія» дає наступне визначення методології науки: «Методологія науки – це вчення про принципи побудови, форми і способи наукового пізнання» [4, с. 34]. У наявних в літературі визначеннях поняття «наукова методологія» («методологія науки»), як правило, можна розрізнити два основних аспекти його значення. Перший, онтологічний, – розкриває дане поняття через структурування основних складових системи досліджених процедур та засобів, які забезпечують реалізацію науково-пізнавальної діяльності в певній науковій галузі. Другий, гносеологічний, – відповідно означає систему знання, вчення про особливості їх аналітичного застосування в межах конкретної науки.

До економічної науки, як і до решти наукових дисциплін цілком застосовні наступні загальні етапи класифікації її історичного буття, як особливого виду когнітивно-пізнавальної діяльності людей у сфері їх економічного існування, відносин, діяльності та поведінки.

В контексті суттєвих зрушень у структурі методологічного апарату економічної науки найбільший інтерес становлять наступні закономірні історичні фази її розвитку:

класична наука чи наука Нового часу (XVIII – 70-ті рр. XIX ст.)

неокласична наука (70-ті рр. XIX ст. – 70-ті рр. XX ст.)

постнеокласична наука (70-ті рр. XX ст. по теперішній час).

Кожна із значених історичних форм розвитку економічної науки вирізняється домінуючими методологічними основами.

Разом з тим методологія кожної науки не обмежується домінуючою в науковому товаристві загальнонауковою парадигмою та особливостями застосування її принципів відповідно до специфіки об'єкта пізнання. Вона включає фундаментальні положення, що використовуються як аксіоми дослідження, прийнятті схеми пояснення процесів, що відбуваються в даному об'єкті, методи пізнання, характерні для даної науки, критерії оцінювання рівня науковості отриманих знань тощо. Єдиного розуміння методології економічної теорії в науковій літературі немає. [3, с.6]. С. Мочерний дав таке визначення цій дефініції: «методологія – це система різноманітних методів, засобів і прийомів наукового пізнання (передусім принципів, законів та категорій) та наука (або вчення) про цю систему». [1, с. 43]. Ключова

проблема методології сучасної економічної науки – формування таких наукових принципів і підходів до досліджень, що забезпечує побудову логічної, внутрішньо не суперечливої системи взаємопов'язаних економічних знань, які адекватно відображають усі аспекти економічних процесів [3].

Література: 1. Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження – Львів: Світ, 2001 – С. 43
2. Онишко С.В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку: монографія. – Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2004. – 434 с.; С. 54
3. Степаненко С.В. Інституціональний аналіз економічних систем (проблеми методології): Монографія. – К., КНЕУ, 2008. – 312 с.
4. Современная украинская энциклопедия. В 16 томах. Т.9. – Харьков: Книжковий клуб, 2005, - 322 с., с. 34

*Миклушка С.І.,
аспірант кафедри економіки підприємства і маркетингу
ВПК Української академії друкарства,
м. Львів, Україна*

ІНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Низький рівень інноваційної активності підприємництва в Україні зумовлений загостренням інституційних та ресурсних проблем інноваційної діяльності, а саме проблем фінансового характеру (нестача власних коштів, недостатня фінансова підтримка з боку держави, ускладненість залучення фінансових ресурсів з ринкових джерел, зокрема, невідповідні умови кредитування); проблеми організаційно-правового характеру (нерозвиненість ринку технологій, практична відсутність суб'єктів інноваційної інфраструктури, що мають надавати посередницькі, юридичні, експертні, фінансово-кредитні та інші послуги; відсутність умов для налагодження інтеграційних зв'язків з іншими суб'єктами інноваційного процесу) та інші. Тому важливим заходом щодо вирішення ресурсного забезпечення інноваційного підприємництва є формування об'єктів інфраструктури інноваційної підприємницької діяльності, спроможної спрямувати ринкові ресурсні потоки на реалізацію інноваційних проектів і сприяти ринковій адаптації інноваційної продукції фірм. Саме недотримання в Україні на практиці принципів інституційної трансформації в інноваційній сфері, таких як системність, узгодженість, комплексність і динамічність, а також нехтування законів сучасного інституціоналізму не дозволили сформувати результативне середовище, яке б сприяло відтворенню національної інноваційної системи. Такий стан справ пояснюється, перш за все, тим, що з боку держави тільки формально приділялася увага розвитку науково-технологічної та інноваційної сфери: було розроблено та прийнято ряд Указів Президента, Постанов Верховної Ради, Кабінету Міністрів України [1]. А недоліки в організації і управлінні інноваційними процесами, скорочення обсягів фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт не дали можливості для впровадження концепції інноваційного розвитку промислового виробництва. Для поліпшення даної ситуації інституційні механізми залучення наукових установ до трансформаційних процесів в Україні мають бути двох видів : 1) державно-ринковий — за допомогою цільового державного фінансування та ринку залучаються наукові установи, що виконують фундаментальні дослідження; 2) ринково-державний - науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи фінансуються за рахунок підприємств усіх форм власності, систематично отримуються науково - економічні інновації та комерційні вигоди від запровадження їх у виробництво.

Система перешкод на шляху становлення інноваційної моделі розвитку включає такі фактори : недостатність фінансових ресурсів для забезпечення наукових досліджень та впровадження інноваційних розробок; відсутність результативної нормативно-правової системи регулювання і стимулювання інноваційної діяльності; невідповідність корпоративних структур, які формуються в Україні, головним вимогам інноваційного розвитку; відсутність дієвої системи пріоритетів розвитку науково-технологічної сфери; повільне формування сучасного і масштабного ринку інноваційної продукції; неготовність апарату державного управління до результативної діяльності, спрямованої на інноваційний розвиток економіки. Тому першочерговим завданням формування інноваційної моделі розвитку в Україні має стати подолання хибного уявлення про можливість зробити це шляхом механічного відновлення